

Vaja 1: Zbirke podatkov ter drugi informacijski sistemi

Katedra za socialno farmacijo
Fakulteta za farmacijo
Univerza v Ljubljani

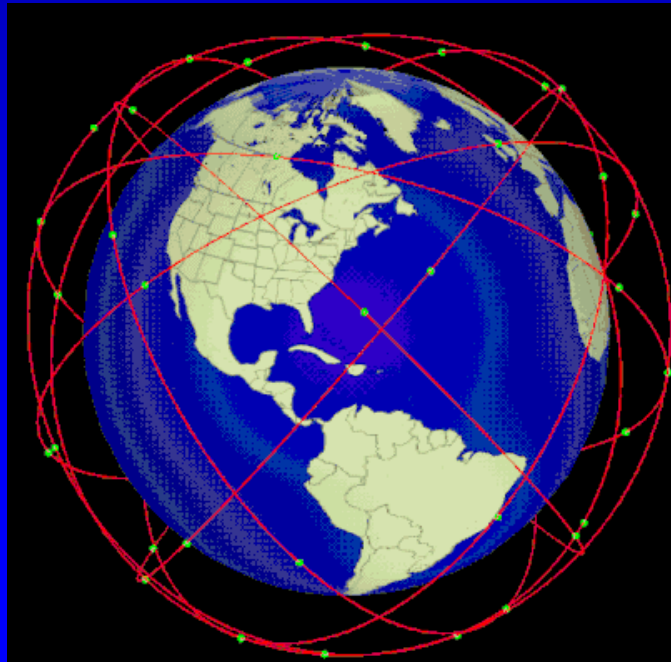

Informacije povezane s farmacijo v spletu

- Kaj je Internet, kdaj, zakaj, kje nastal, protokoli
- Lekarne, veledrogerije, predstavništva ter farmacevtska industrija v Sloveniji
- Farmacevtske ter zdravstvene organizacije
- Storitve Interneta in iskalniki na WWW

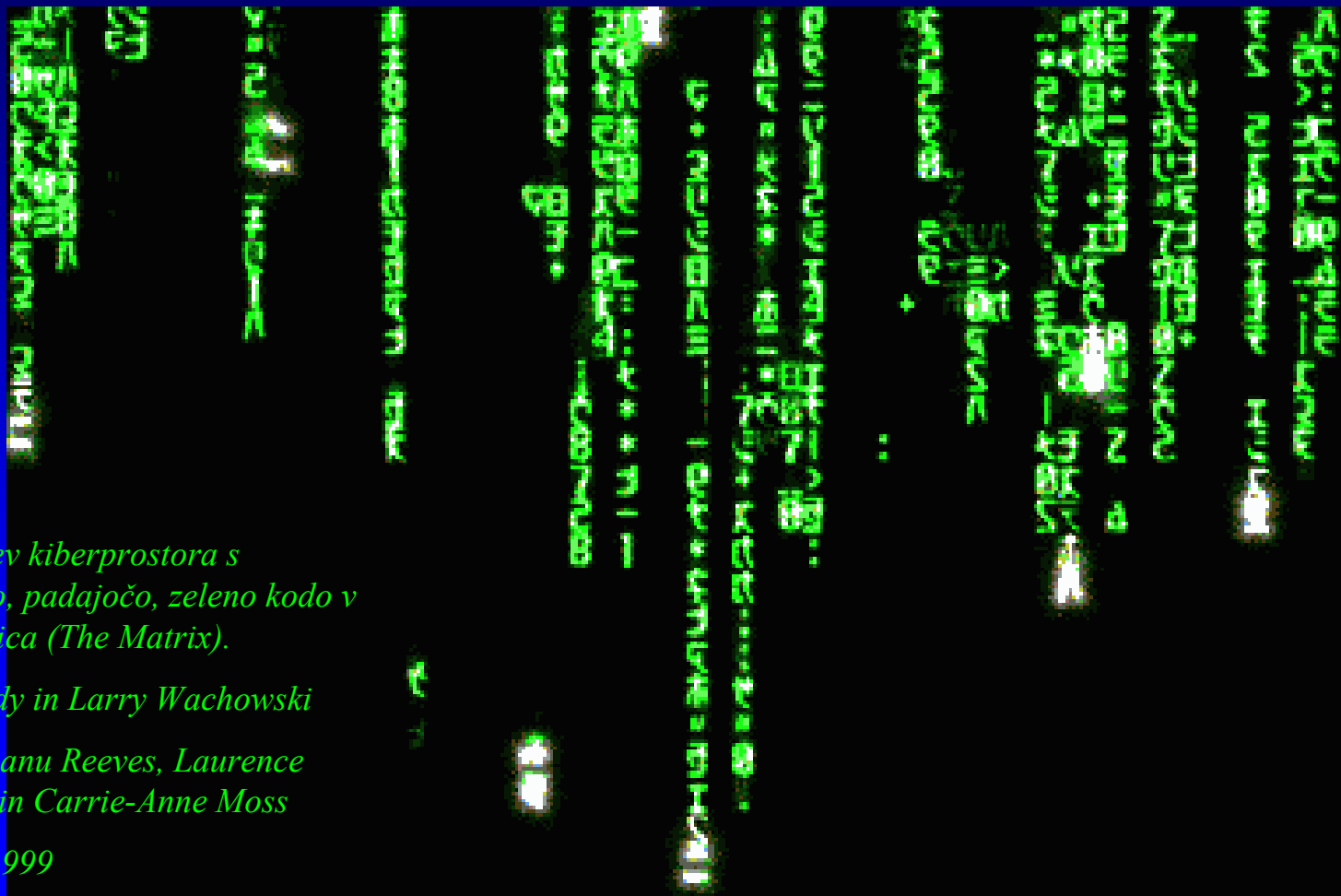

Internet in storitve Interneta

Kaj je Internet?

Predstavitev kiberprostora s skrivnostno, padajočo, zeleno kodo v filmu Matrica (The Matrix).

Režija: Andy in Larry Wachowski

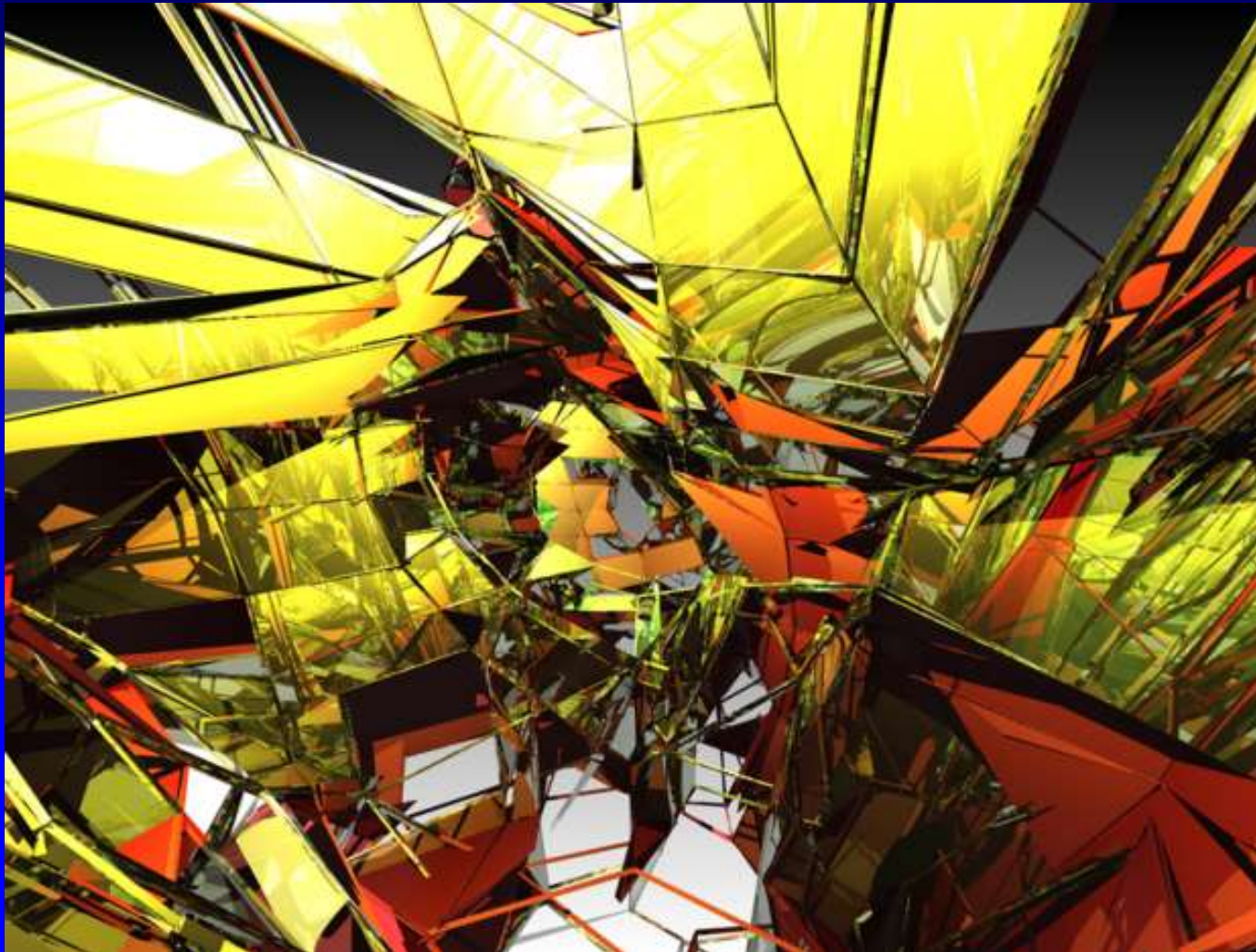
Igrajo: Keanu Reeves, Laurence Fishburne in Carrie-Anne Moss

Hit v letu 1999

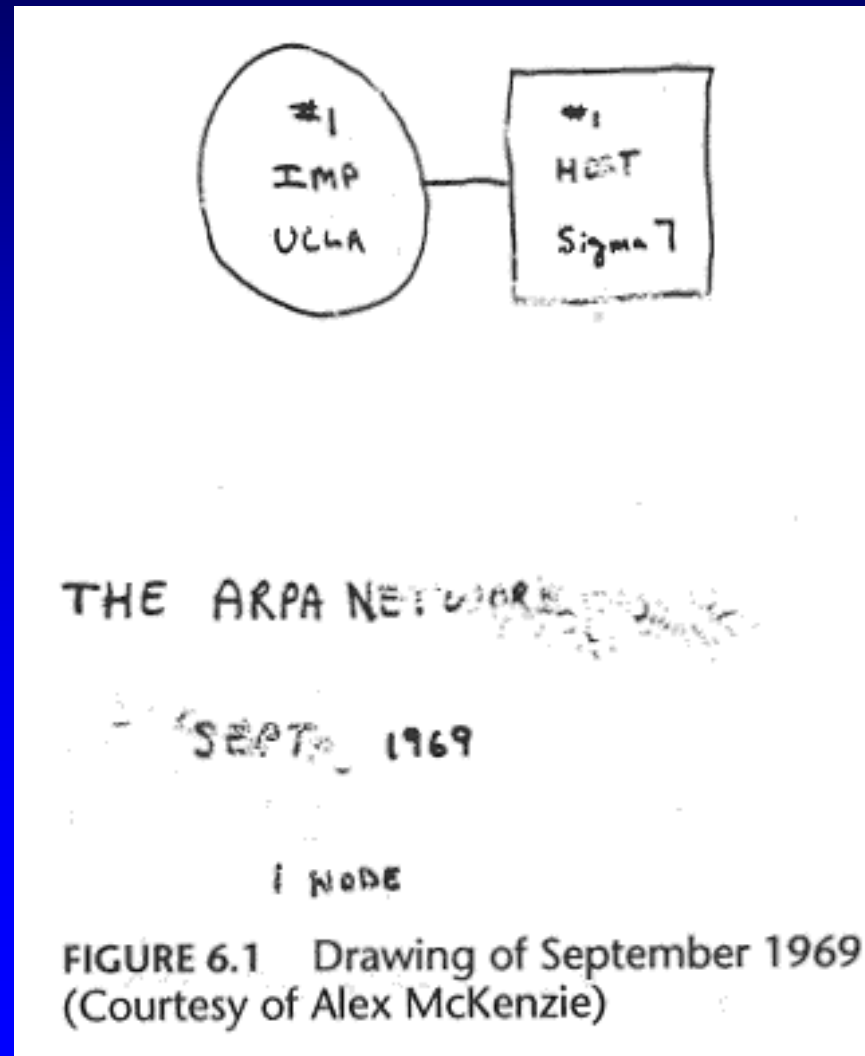
Matrica Reloaded nadaljevanje

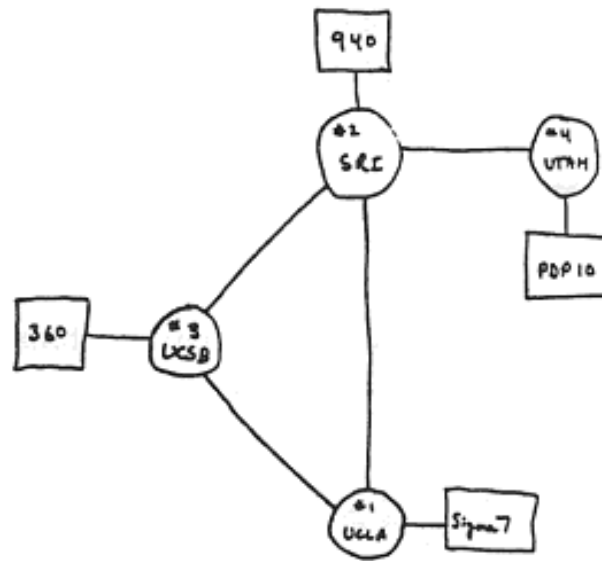
Zgodovina interneta

1. vozlišče ARPANETA na Univerzi v Kaliforniji, Los Angeles (UCLA)

4 vozlišča ARPA NETWORK

THE ARPA NETWORK

DEC 1969

4 NODES

FIGURE 6.2 Drawing of 4 Node Network
(Courtesy of Alex McKenzie)

University of California Los Angeles (UCLA),

University of California Santa Barbara (UCSB),

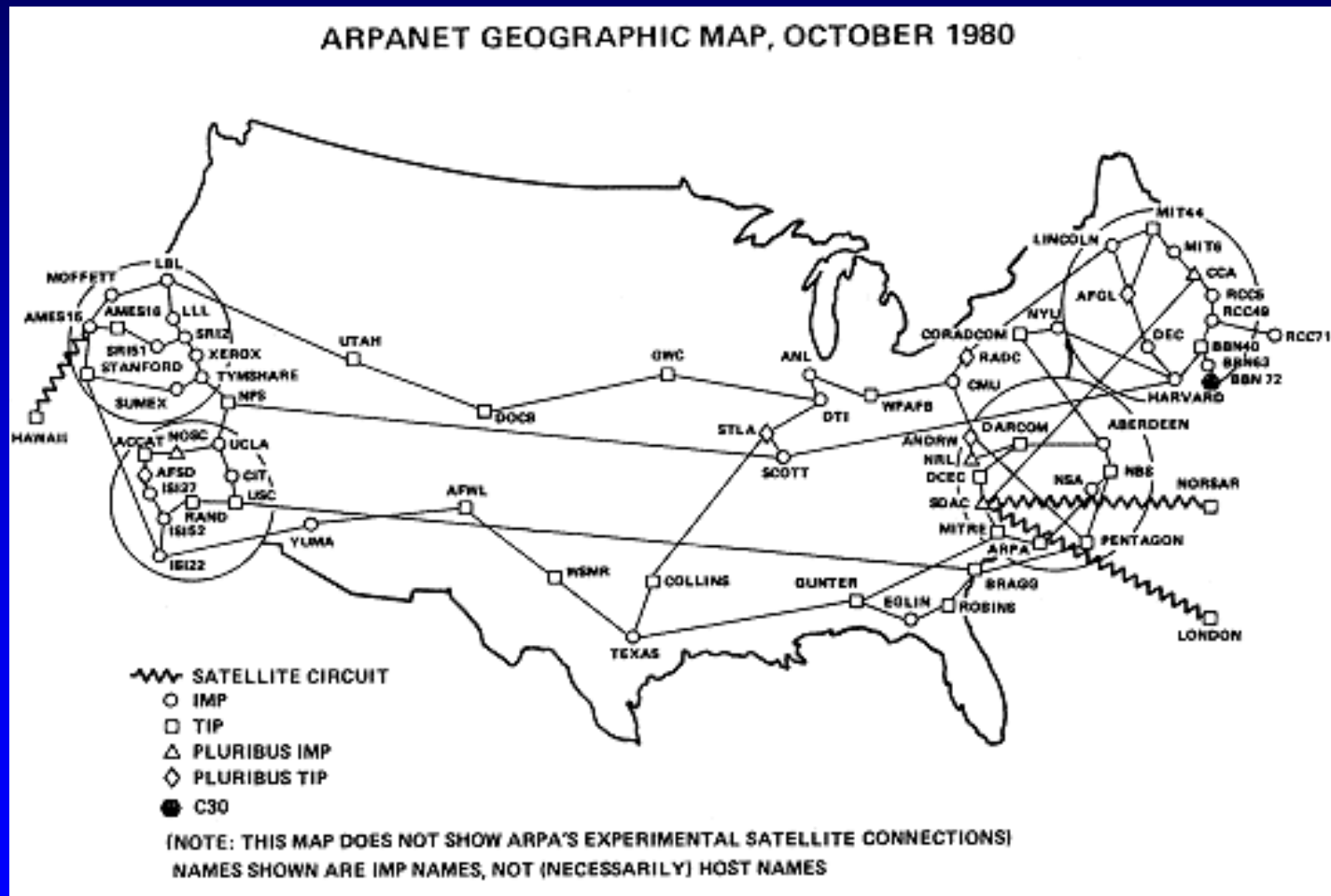
University of Utah

Stanford Research Institute (SRI)

Vir: <http://www.cybergeography.org/atlas/>

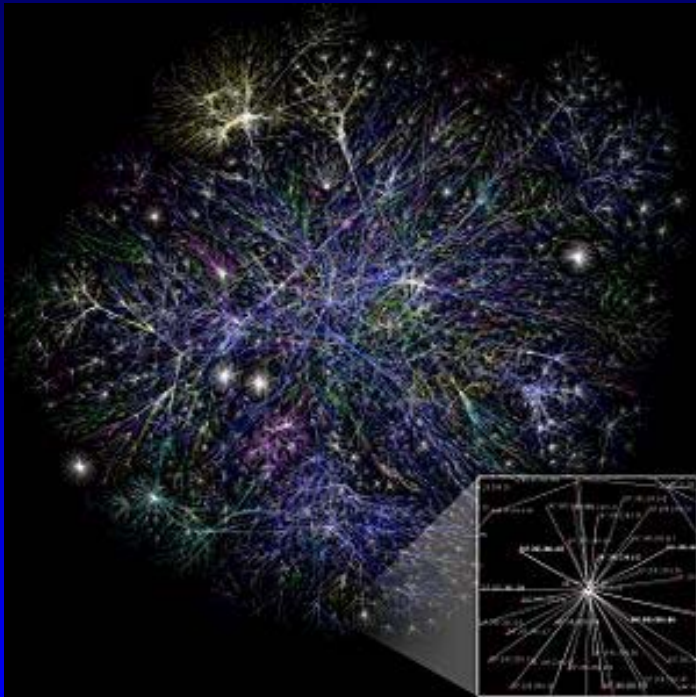
ARPANET, 1980

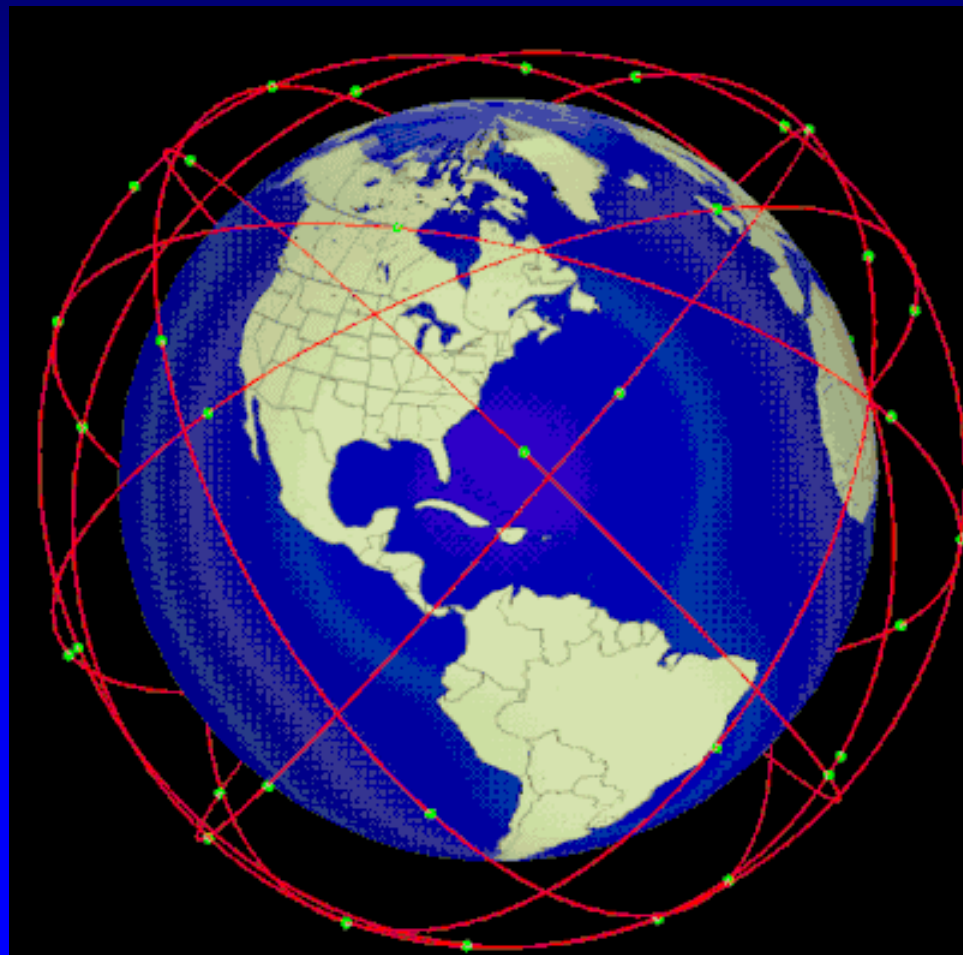
Struktura Interneta

Komunikacijski sateliti

ARNESova hrbtenica

Stanje oktober 2009. Vir: <http://www.arnes.si/backbone.htm>

IP - internet naslov

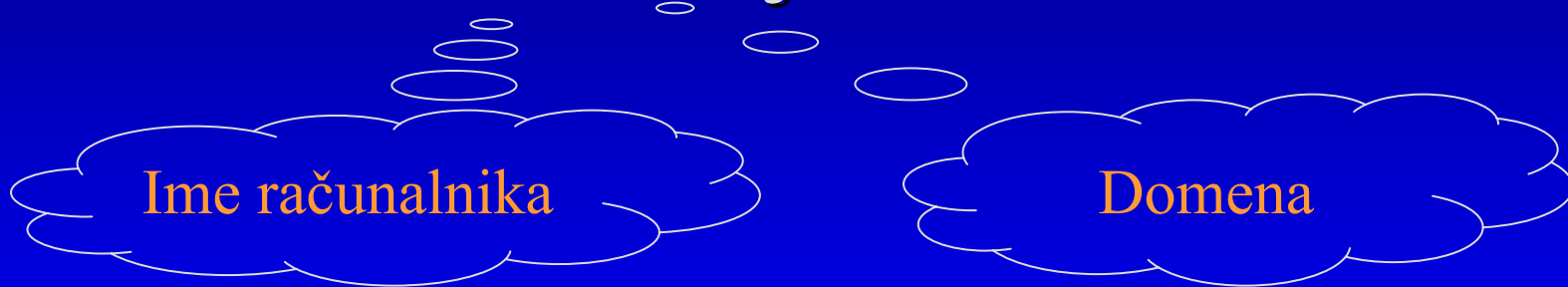
- Naslavljanje računalnika
- Enoličen naslov, ki omogoča komunikacijo
- Sestavljen iz 4 zlogov ločenih s piko
- Npr.: 193.2.101.56

Naslavljanje računalnika

- Ime razdeljeno na dva dela

ffa.uni-lj.si

- **Vrhnje domene:**
  - Po organizacijskih skupinah
  - Po zemljepisnem principu

Vrhnje domene glede na organizacijo

<i>biz</i>	Podjetja
<i>com</i>	<i>Komercialne organizacije</i>
<i>edu</i>	<i>Izobraževalne organizacije</i>
<i>gov</i>	<i>Vladne organizacije</i>
<i>info</i>	Splošna (informativna)
<i>int</i>	Mednarodne organizacije
<i>mil</i>	<i>Vojaške organizacije ZDA</i>
<i>net</i>	<i>Računalniki, ki pripadajo internet institucijam</i>
<i>org</i>	<i>Neprofitne organizacije</i>

Zemljepisni princip

.ad	Andora
.au	Avstralija
.at	Avstrija
.eu	Evropska Unija
.fr	Francija
.hu	Madžarska
.it	Italija
.jp	Japonska
.si	Slovenija
.uk	Velika Britanija/Irska

Standardi / protokoli

- **URL** (Uniform Resource Locator) - standard za naslavljanje dokumentov, določa enoličen naslov za vsak dokument v spletu
  - **HTTP** (Hypertext Transfer Protocol) - protokol za dostop in sprejemanje hipertekst dokumentov, določa način sporazumevanja spletnih strežnikov in brskalnikov
- **HTML** (Hypertext Markup Language = hipertekstovni označevalni jezik) - format za pisanje hipertekst dokumentov
- **FTP** (File Transfer Protocol) - protokol za prenašanje datotek
- ...

URL

- “Uniform Resource Locator” = enolični kazalec virov
- Osnovna shema, ki jo brskalniki uporabljajo za enotno imenovanje dokumentov v globalnem informacijskem omrežju, se imenuje URL
- Sestavljen v osnovi iz:
- **Protokol://ime.strežnika[:port]/ime_mape/ime_datoteke**
- Npr.: <http://www.najdi.si/register/>

HTML

- “Hypertext Markup Language” = protokol za prenos hiperteksta
- Označevalni jezik za izdelavo dokumentov v WWW
- Poleg besedila vsebuje še posebne značke za oblikovanje dokumenta
- Npr.: `<TITLE>Naslov dokumenta</TITLE>`

Pogled/Izvorna koda

The image shows a Mozilla Firefox browser window displaying the website of the University of Ljubljana Faculty of Pharmacy. The browser's address bar shows the URL `http://www.ffa.uni-lj.si/si.html`. The website has a header with the university's logo and name, and a navigation menu with links for 'Fakulteta', 'Študij', and 'Raziskave'. The main content area is divided into sections: 'Aktivnosti' (Activities), 'Podiplomsko izobraževanje za mag. farmacije' (Postgraduate education for mag. pharmacy), 'Prehranska dopolnila I; Minerali in vitamini' (Nutritional supplements I; Minerals and vitamins), 'Kje nas najdete' (Where to find us), and 'Aktualnosti' (News). The 'Aktivnosti' section mentions that the faculty organized a postgraduate education for mag. pharmacy in 2009. The 'Kje nas najdete' section provides the faculty's address: 'Aškerčeva cesta 7, SI-1000 Ljubljana' and contact information: 'tel: +386 (0)1 476 95 00', 'fax: +386 (0)1 425 80 31', and 'e: [tajnistvo\(at\)ffa.uni-lj.si](mailto:tajnistvo(at)ffa.uni-lj.si)'. The 'Aktualnosti' section lists recent news items, including 'Za ženski svet' (For women's world) and 'Vabilo na karierne dni' (Invitation to career days).

Overlaid on the bottom right of the browser window is a smaller window titled 'Izvorna koda strani: http://www.ffa.uni-lj.si/si.html - Mozilla Firefox'. This window displays the source code of the page. The code is in XML format and includes the following elements:

```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Transitional//EN" "http://www.w3.org/TR/xhtml1" [
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" xml:lang="en" lang="en">
  <head>
    <meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=utf-8" />
    <!--
      This website is powered by TYPO3 - inspiring people to share!
      TYPO3 is a free open source Content Management Framework initially created by
      TYPO3 is copyright 1998-2008 of Kasper Skaarhoj. Extensions are copyright of their
      Information and contribution at http://typo3.com/ and http://typo3.org/
    -->
    <base href="http://www.ffa.uni-lj.si/" />
    <link rel="stylesheet" type="text/css" href="typo3temp/stylesheets/6e59e" />
    <link rel="stylesheet" type="text/css" href="fileadmin/templates/FFA/css" />
    <meta http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=UTF-8" />
    <link href="fileadmin/templates/FFA/css/ffa_style.css" rel="stylesheet" />
    <script src="fileadmin/templates/FFA/js/SpryMenuBar.js" type="text/javascript" />
    <link href="fileadmin/templates/FFA/js/SpryMenuBarHorizontal.css" rel="stylesheet" />
    <link rel="alternate" type="application/rss+xml" title="RSS-Feed" href="http://www.ffa.uni-lj.si/rss" />
    <title>Univerza v Ljubljani, Fakulteta za farmacijo: Domov</title>
    <script type="text/JavaScript" src="typo3conf/ext/rllmp_flashdetection/js" />
  </head>
  <body>
    <div id="wrapper">
      <div id="logo_ffa"><a href="http://www.uni-lj.si" target="_top">
      <div id="ffa_banner">
```


Spletne strani

- Statične
- Dinamične

Storitve interneta

- Svetovni informacijski splet (WWW - World Wide Web)
- E-pošta (e-mail)
- IRC (Internet Relay Chat - klepet preko Interneta)
- MSN Messenger
- Skype
- Facebook, MySpace
- Twitter
- Second life
- Usenet (novice, konference...)
- Blogi (<http://www.rtv slo.si/blog/>)
- ...

Brskalniki

- Programi za pregledovanje spletnih strani
- Npr.:
  - Mozilla Firefox
  - Internet Explorer
  - Netscape Navigator
  - Opera
  - ...

Iskanje

Imenik:

- Podatki urejeni
- Avtorji prijavijo svojo stran
- Imenik hrani najnujnejše podatke o strani: naziv, naslov, opis...
- Odskočna deska za iskanje po internetu
- Število zadetkov je majhno

Iskalnik:

- Podatki niso urejeni
- Program najde spletno stran sam
- Iskalnik hrani vsebino cele strani.
- Iskalnik uporabimo, kadar v imeniku nismo našli nič uporabnega.
- Število zadetkov je veliko

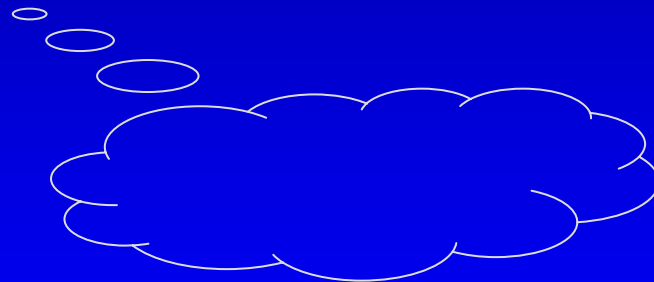

E-pošta

- Programi za e-pošto: Outlook, Outlook Express, Pegasus Mail, Eudora...
- [ime.priimek@ffa.uni-lj.si](#)

Uporabniško ime

Domena

- E-pošta preko spletnih strani npr.: www.hotmail.com, www.gmail.com, mail.yahoo.com...

Odmor

- Ustvarit e-poštne račune (tisti, ki še nimate)
- Skupine
- Teme
- V vsaki skupini koordinator, ki naj mi v roku enega tedna pošlje e-poštne naslove vseh članov (ime, priimek, tema, številka skupine), Cc ostalim
- Navodila (oblikovno, vsebinska) dobite po e-pošti kot odgovor na prejšnji mail

Zbirke podatkov (ZP)

- Zbirka podatkov (podatkovna baza)
- Urejenost: hitro iskanje, pregledovanje, shranjevanje...
- Vsebujejo podatke, ki izhajajo iz stroke
- Dostopnost: zasebne, naročniške (licenca), javne
- Avtor (nosilec baze), lastnik (distributer)

Struktura ZP

- **ZP:** Sklop zapisov
- **Zapis:** oblikovno definiran, zaključen sklop podatkov o dani enoti informacije, sestavljen iz polj
- **Polje:** podatkovna enota (definirano z imenom, formatom: tekstovni, številčni, časovni)
  - Npr.: zdravila - ime, jakost, farm. oblika, D, rok uporabnosti...
- Relacijske ZP (skupna polja)
- Uporabniški vmesniki (ustrezna programska oprema)

Vrste ZP glede na dostop

- **Lokalne** (CD- ROM, trdi disk npr. IPA, Micromedex)
- **Linijske** (strežnik, LAN/WAN, npr. Medline)

Vrste ZP glede na vsebino

- **Faktografske**: podatki o predmetu zanimanja v strnjeni obliki – le osnovni podatki (npr.: Micromedex, www.chemfinder.com, http://chem-file.sourceforge.net/data/index_en.html)
- **Bibliografske**: zapisi o dokumentih, ki se nanašajo na predmet zanimanja (npr.: Medline, IPA, CAS)
- **Tekstovne** (full-text): monografije o predmetih zanimanja (npr.: EBSCO)

Medline

- National Library of Medicine (NLM)
- Bibliografska podatkovna baza
- področje klinične medicine, predkliničnih znanosti, zdravstva, zobozdravstva, zdravstvene nege ter veterine
- Okoli **5200** najpomembnejših biomedicinskih revij
- prost dostop do zbirke skozi sistema PubMed in Internet Grateful Med
- <http://www.pubmed.com>

Iskanje podatkov

- Intuitivno
- Sistematično

Poizvedba v zbirki podatkov

- **Iskalni profil:**

Deskriptorji (ključne besede) + relacijski ($\langle \rangle =$) + logični operatorji (AND, OR, NOT) + “jokerji” (*, ?)

(farmakokinetika OR farmakodinamika) AND (aspirin OR paracetamol)

- **Analiza zadetkov:**

Relevantni zapisi, kakovost deskriptorjev, šum, veliko število zadetkov

- **Prenos podatkov na lokalni nosilec in v druge aplikacije:**
Shraniti relevantne zapise

Naloga

- Kakšna je učinkovitost posameznih predstavnikov skupine ATC=A02BC?

Preglej!

- IZUM: <http://www.izum.si>
- COBISS: <http://cobiss.izum.si>
- Medline: <http://www.pubmed.com>
- NUK: <http://www.nuk.si>
- CTK: <http://www.ctl.uni-lj.si>
- Centralna medicinska knjižnica: <http://www.mf.uni-lj.si/cmk/>
- Zdravila: <http://www.zdravila.net>
- EMEA: <http://www.emea.europa.eu/> ter
<http://www.emea.europa.eu/htms/human/epar/eparintro.htm>
- IVZ Register zdravil RS:
  - <http://www.ivz.si>
  - http://www.ivz.si/knjiznica/arhiv/reg_zdravil2/KAZALO.HTM
- WHO ATC/DDD sistem: <http://www.whooc.no/atcddd/>
- Chemfinder: <http://www.chemfinder.com>
- Pharmweb: <http://www.pharmweb.net>
- Organizacije:
  - EPSA: <http://www.epsa-online.org/>
  - IPSF: www.ipsf.org
  - FIP: <http://www.fip.org>
- Slovenske lekarne, farmacevtska industrija ter zdravstvene organizacije